

23.2.2026

Eduskunta
Lakivaliokunta

Hallintovaliokunta tiistai 24.02.2026 klo 12.45 / HE 175/2025 vp / Lausuntopyyntö

Apulaistietosuojavaltuutetun lausunto hallituksen esityksestä 175/2025

Hallintovaliokunta pyytää kirjallista asiantuntijalausuntoa hallituksen esitykseksi eduskunnalle eurooppalaista sähköisten todisteiden esittämismääräystä ja säilyttämismääräystä koskevaksi lainsäädännöksi. Lausuntonaan apulaistietosuojavaltuutettu toteaa seuraavaa:

Nyt esitetyssä lainsäädännössä on kyse EU-asetuksen kansallisen liikku-mavaran piiriin kuuluvasta lainsäädännöstä ja asiaa koskevan direktiivin implementoinnista. Koska lainsäädännön perusratkaisut on tehty tällä ta-solla, lausunto keskittyy esitetyssä lainsäädännössä tehtyihin kansallisiin ratkaisuihin, eikä asetuksen tai direktiivin yleisen tietosuoja-asetuksen mukaisuutta arvioida.

Lakiehdotus 1.

Tietosuojavaltuutetun toimiston näkökulmasta esitetystä lainsäädännöstä nousee esille kaksi seikkaa: rekisteröidyn oikeuksien rajoittaminen kan-sallisella lailla ja viranomaisten oikeus saada henkilötietoja, joihin sisältyy muun muassa yleisen tietosuoja-asetuksen 10 artiklan tarkoittamia rikos-tuomioihin ja rikoksiin liittyviä henkilötietoja.

Henkilötietojen käsittelystä rikosasioissa ja kansallisen turvallisuuden yl-läpitämisen yhteydessä annetun lain (1054/2018) 28 §:ssä säädetään re-kisteröityjen oikeuksien rajoittamisesta. Pykälän mukaan rekisteröidyn oi-keuksia voidaan rajoittaa 22 §:n 2 momentissa, 24 §:n 1 momentissa, 26 §:n 1 momentissa ja 35 §:ssä tarkoitetulla tavalla, jos se rekisteröidyn oi-keudet huomioon ottaen on oikeasuhtaista ja välttämätöntä:

- 1) rikosten ennalta estämiselle, paljastamiselle, selvittämiselle tai rikok-siin liittyville syytetoimille taikka rikosoikeudellisten seuraamusten täytän-töönpanolle aiheutuvan haitan välttämiseksi;
- 2) viranomaisen muun tutkinnan, selvityksen tai vastaavan menettelyn turvaamiseksi;
- 3) yleisen turvallisuuden suojelemiseksi;
- 4) kansallisen turvallisuuden suojelemiseksi; tai
- 5) muiden henkilöiden oikeuksien suojelemiseksi.

Nyt esitetyssä laissa rekisteröidylle ilmoittamatta jättämisestä ehdotetaan säädettäväksi eurooppalaisista esittämismääräyksistä ja eurooppalaisis-ta säilyttämismääräyksistä sähköisten todisteiden hankkimiseksi rikosoi-keudellisissa menettelyissä annetun lain 5 §:ssä. Esittämismääräyksen

antava viranomainen voi asetuksen 13 artiklan 2 kohdan mukaisesti viivyttää tai rajoittaa osittain käyttäjälle ilmoittamista tai jättää ilmoittamisen kokonaan tekemättä, jos se on rekisteröidyn oikeudet huomioon ottaen oikeasuhteista ja välttämätöntä:

- 1) rikosten ennalta estämiselle, paljastamiselle, selvittämiselle tai rikoksiin liittyville syytetoimille tai rikosoikeudellisten seuraamusten täytännönpanolle aiheutuvan haitan välttämiseksi;
- 2) viranomaisen virallisten tai laillisten tiedustelujen, tutkimusten tai menettelyjen turvaamiseksi;
- 3) yleisen turvallisuuden suojelemiseksi;
- 4) kansallisen turvallisuuden suojelemiseksi; tai
- 5) muiden henkilöiden oikeuksien suojelemiseksi

Esitetyssä pykälässä on poikettu rikosasioiden tietosuojalain muodosta 2 kohdassa. Hallituksen esityksestä ei käy suoraan ilmi syytä tälle poikkeamiselle. Jos kyseinen kohta ei ole muotoiltu esitetyllä tavalla jonkin erityisen syyn vuoksi, pitäisin hyvänä sen muuttamista vastaamaan rikosasioiden tietosuojalain 28 §:ssä olevaa muotoilua.

Katson, että laissa esitetyt perustelut rekisteröidylle ilmoittamisen viivyttämisestä ja rajoittamisesta vastaavat muilta kuin edellä mainitun 5 §:n 2 momentin 2 kohdan osalta rikosasioiden tietosuojalain mukaisia edellytyksiä ja ottavat huomioon toimenpiteen oikeasuhteisuuden ja henkilötietojen käsittelyn välttämättömyyden. Esitetyssä laissa tietojen kokonaan antamatta jättäminen on sidottu tuomioistuimen tekemään päätökseen. Pidän tätä ratkaisua hyvänä ottaen huomioon rekisteröidyn oikeusturvan.

Edellä mainitun lakiesityksen 17 §:ssä ehdotetaan säädettäväksi seuraamuskollegiosta, jonka tehtäviin kuuluu seuraamusten määrääminen tämän lain nojalla. Pykälän 6 momentissa säädetään, että seuraamuskollegiolla on oikeus salassapitosäännösten estämättä saada maksutta tehtäviensä hoidon kannalta välttämättömät tiedot. Momentissa tarkoitettu oikeus saada tietoja koskisi osin myös henkilötietoja, sisältäen muun muassa tietosuojasetuksen 10 artiklan tarkoittamia rikostuomioihin ja rikoksiin liittyviä henkilötietoja.

Esityksen perusteella vaikuttaa sille, että seuraamuskollegion tehtäviin kuuluu arvioida e-evidence asetuksesta tulevien edellytysten täyttymistä. Katson, että rikostuomioihin ja rikoksiin liittyvien tietojen käsittely voi olla näissä tapauksissa välttämätöntä. Kun käsittely on sidottu seuraamuskollegion lain mukaiseen tehtävään, tiettyyn tapaukseen ja tietojen käsittelyn välttämättömyyteen, pidän esitystä näiltä osin perusteltuna. Muistutan kuitenkin, että henkilötietojen käsittelyn tulee olla suunnitelmallista, minimointiperiaatteen mukaista ja siinä tulee ottaa huomioon tietojen käsittelyn turvallisuus.

Lakiehdotus 2.

Esityksen 2. lakiehdotuksessa laiksi nimettyjen toimipaikkojen nimeämisestä ja laillisten edustajien nimittämistä koskevista yhdenmukaistetuista säännöistä sähköisten todisteiden keräämiseksi rikosoikeudellisissa menettelyissä 2 §:ssä säädettäisiin liikenne- ja viestintävirasto direktiivin 6 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuksi keskusviranomaiseksi. Liikenne- ja vies-

tintäviraston tehtävänä on varmistaa, että direktiiviä sovelletaan johdonmukaisella ja oikeasuhteisella tavalla. Liikenne- ja viestintävirastolla olisi lain mukaisia tehtäviä suorittaessaan oikeus saada salassapitosäännösten estämättä välttämättömät tähän lakiin perustuvien velvoitteiden epäiltyyn rikkomiseen liittyvät tiedot, selvitykset ja asiakirjat palveluntarjoajalta. Palveluntarjoajan on luovutettava tiedot ilman aiheetonta viivytystä ja maksutta. Momentissa tarkoitettu oikeus saada tietoja koskisi pykäläkohtaisten perustelujen mukaan osin myös henkilötietoja, sisältäen muun muassa tietosuojasetuksen 10 artiklan tarkoittamia rikostuomioihin ja rikoksiin liittyviä henkilötietoja.

Esityksen perusteella vaikuttaa sille, että keskusviranomaisen tehtäviin kuuluu arvioida direktiivin mukaisten edellytysten täyttymistä. Katson, että hallituksen esityksen perusteella rikostuomioihin ja rikoksiin liittyvien tietojen käsittely voi olla näissä tapauksissa välttämätöntä, mutta kyseisten tietojen käsittelyn tulisi olla vähäisempää käsiteltäessä tietoja yleisen seurantatehtävän hoitamiseksi kuin esimerkiksi seuraamusmaksukollegiossa. Kun käsittely on sidottu keskusviranomaisen lain mukaiseen tehtävään ja tietojen käsittelyn välttämättömyyteen, pidän esitystä näiltä osin perusteltuna. Muistutan kuitenkin myös tässä yhteydessä siitä, että henkilötietojen käsittelyn tulee olla suunnitelmallista ja siinä tulee ottaa huomioon tietojen minimoinnin periaate ja tietojen käsittelyn turvallisuus.

Muut huomiot

Hallituksen esityksestä ei käy ilmi henkilötietojen käsittelyaikaa silloin, kun seuraamuskollegio tai keskusviranomainen käsittelevät henkilötietoja nyt esitettyihin tarkoituksiin.

Selkeyden vuoksi esityksessä olisi perusteltua joko määritellä käsiteltävien henkilötietojen säilytysaika tai ottaa hallituksen esitykseen selkeä viittaus poistoajan määrittelevästä lainsäädännöstä, asetuksesta tai direktiivistä. Henkilötietojen poistamiselle olisi asetettava selkeät määräajat.

Allekirjoitus

Annina Hautala
Apulaistietosuojavaltuutettu

Asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi tarkistaa tarvittaessa tietosuojavaltuutetun toimiston kirjaamosta.

